

ชื่อเรื่อง	การประเมินผลการสูญเสียของข้าวนาปีในเขตภาคเหนือ อันเนื่องมาจากขบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
ผู้แต่ง	ทรงเชาว์ อินสมพันธ์ ศักดิ์คำ จงแก้ววัฒนา วีระชัย ศรีวัฒนพงศ์ ชีระเดช ปัญญาแก้ว และ ณัฐพงศ์ ศรีภูมัย
ที่มา	วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร ปีที่ 33 ฉบับที่ 6 (พิเศษ). 2545. หน้า 248-253
คำสำคัญ	ข้าว; การสูญเสีย; การจัดการหลังเก็บเกี่ยว

บทคัดย่อ

ได้ทำการศึกษาถึงการประเมินการสูญเสียของข้าวนาปีในเขตภาคเหนือ อันเป็นผลเนื่องมาจากขบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม 2544 ในพื้นที่นาของเกษตรกรในอำเภอสันกำแพง อำเภอบ้านธิ และอำเภอสันป่าตองจำนวน 11 ราย ที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 และ กข. 6 ใช้พื้นที่ศึกษารายละ 2 ไร่ วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อประเมินการสูญเสียในเชิงปริมาณและคุณภาพของข้าวของเกษตรกรที่เกิดจากการจัดการในการเก็บเกี่ยว และขบวนการต่างๆ หลังการเก็บเกี่ยว ในการศึกษาได้ทำการแบ่งพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละรายออกเป็นสองส่วนๆ ละ 1 ไร่ โดยพื้นที่ 1 ไร่ ให้เกษตรกรจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวตามวิธีการที่เกษตรกรปฏิบัติกันอยู่ และพื้นที่อีก 1 ไร่ ได้ให้เกษตรกรจัดการในการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ผลจากการศึกษาพบว่าในด้านปริมาณนั้น ผลผลิตข้าวจากแปลงที่มีการจัดการเก็บเกี่ยวด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ มีผลผลิตโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าของแปลงที่เก็บเกี่ยวตามวิธีการของเกษตรกร คือมีผลผลิตเฉลี่ยเป็น 755 และ 657 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามไม่พบความแตกต่างกันขององค์ประกอบผลผลิตทั้งจำนวนต้นต่อพื้นที่ จำนวนรวงต่อกอ และจำนวนเมล็ดดีต่อรวง ในระหว่างกรรมวิธีการจัดการเก็บเกี่ยวทั้งสองวิธีการโดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 289-297 ต้น/ตร.ม 254-261 รวง/ตร.ม และ 92.2-97.8 เมล็ด/รวง ตามลำดับ สำหรับน้ำหนักเมล็ดนั้นพบว่าข้าวที่ได้จากการเก็บเกี่ยวโดยวิธีการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ มีแนวโน้มของน้ำหนักเมล็ดที่สูงกว่าจากแปลงที่เก็บเกี่ยวโดยวิธีการของเกษตรกร โดยมีน้ำหนักเมล็ดโดยเฉลี่ยเป็น 28.8 และ 28.2 กรัม/1000 เมล็ด ตามลำดับ ในแง่คุณภาพการสีนั้นพบว่าการเก็บเกี่ยวด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการมีเปอร์เซ็นต์สีข้าวที่สูงกว่าวิธีการของเกษตรกรโดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 55.7% และ 48.3% ตามลำดับ และยังพบว่าเปอร์เซ็นต์ข้าวหักจากวิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมตามหลักวิชาการมีค่าต่ำกว่าวิธีการของเกษตรกรโดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 8.6% และ 14.9% ตามลำดับ

ในแง่การประเมินการสูญเสียของผลผลิตจากขบวนการหลังการเก็บเกี่ยวของวิธีการที่เกษตรกร ปฏิบัติซึ่งได้แก่ การเก็บเกี่ยว การลดความชื้น(การตากในแปลง) การมัดฟ่อนข้าว การขนย้าย และการนวดพบว่ามีการสูญเสียผลผลิตในแต่ละขั้นตอนเฉลี่ยเป็น 1.53%, 1.25%, 0.26%, 0.27% และ 2.46% ตามลำดับ